

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๘ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๔๕๒/๒๕๖๒

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า ได้รับผลกระทบจากการขุดดินทำเหมืองแร่ทองคำของ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

บริษัท

หรือบริษัท

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) ตามคำร้องที่ ๓๑๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗ กล่าวอ้างว่า ราษฎรซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้รับความเดือดร้อนจากการขุดดินเพื่อเปิดหน้าดินในการทำเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้อง โดยมีการขุดดิน ขนดิน ระเบิดหินและดิน ทำให้เกิดฝุ่นละอองใยหิน เหม่า กลิ่นเหม็น เสียง และการสั่นสะเทือน ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยแก่ผู้ร้อง และราษฎรมาเป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปี ผู้ร้องและราษฎรในพื้นที่ประสงค์ให้มีการระงับการขุดดินและการทำเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้อง โดยได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่แล้ว แต่ไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) พิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้ว เห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนดำเนินการตรวจสอบ ต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) พ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) จึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรดำเนินการตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

/ต่อมา...

ต่อมาคณะกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมลงในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ อันเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๒๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยพิจารณาประกอบกรณีชี้แจงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑) สำเนาหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้อง ที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) สำเนาคำพิพากษาศาลปกครองพิเศษโลก คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕

๓) หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๑๓.๒/๖๐๔ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ถึงประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน

๔) หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายดง ที่ พช ๗๘๕๐๑/๘๒๐ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๗ ถึงประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน

๕) หนังสือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๓๓/๑๘๘๓ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๗ ถึงประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน

๖) หนังสือจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๓๓/๑๖๓๘๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ ถึงประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า [REDACTED] ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ [REDACTED] ราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้องที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต ๕ พิษณุโลก ร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายดง และตัวแทนของผู้ถูกร้อง ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งจากการตรวจสอบรายงานผลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยสำนักบริหารสิ่งแวดล้อม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ มกราคม ๒๕๕๗ บริเวณจุดตรวจวัด [REDACTED] บ้านหนองแสง ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ตั้งอยู่ห่างจากเขตประทานบัตรของผู้ถูกร้องไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และห่างจากบ้านของผู้ร้องประมาณ ๑.๔ กิโลเมตร มีค่าการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละออง ระดับเสียง และความสั่นสะเทือน อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และคณะผู้ตรวจสอบจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและ

การเหมืองแร่ เขต ๕ พิชณุโลก สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคที่ ๓ พิชณุโลก ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ติดตามตรวจสอบการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องทุก ๓ เดือน โดยมีการสั่งการให้ผู้ถูกร้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการประกอบกิจการตามความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่^๑ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งซึ่งอากาศแห้งและมีลมพัดแรง ทำให้ฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย เจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องเพิ่มการฉีดพ่นน้ำบริเวณถนนที่มีการสัญจรไปมาและบริเวณที่จะทำการระเบิดหินเพื่อลดผลกระทบเรื่องฝุ่นละออง ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่ตรวจสอบและรับฟังปัญหาข้อเท็จจริงของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งได้สอบถามผู้ร้องโดยตรงได้ความว่า ปัจจุบันชุมชนเมืองลึกลงไปต่ำกว่าระดับผิวดินแล้ว ผลกระทบด้านต่าง ๆ จึงลดน้อยลง แต่เนื่องจากเพื่อนบ้านได้โยกย้ายออกไปจากพื้นที่เกือบทั้งหมด ผู้ร้องจึงต้องการที่จะย้ายออกนอกพื้นที่ด้วย โดยผู้ร้องได้เสนอขายที่ดินให้แก่ผู้ถูกร้องแต่ไม่สามารถตกลงเรื่องราคาที่ดินกันได้

ทั้งนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า [redacted] ราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ [redacted] ตำบลเขาเจ็ดยุก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร [redacted] กลุ่มราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้อง ได้ยื่นฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ คณะกรรมการเหมืองแร่ อธิบดีกรมป่าไม้ และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยุก ต่อศาลปกครองพิชญโลก เป็นคดีหมายเลขดำที่ [redacted] เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยกล่าวอ้างว่า การที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวดำเนินการออกประทานบัตรเหมืองแร่ให้แก่ผู้ถูกร้องในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยุก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน อันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องกระบวนการรับฟังความเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้มีการเพิกถอนประทานบัตรและระงับการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง โดยศาลปกครองพิชญโลก ได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องเข้ามาเป็นคู่กรณีในฐานะผู้ร้องสอดด้วย ต่อมาศาลปกครองพิชญโลกได้มีคำพิพากษาในคดีดังกล่าวแล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ [redacted] ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ และ [redacted] ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๕ ปัจจุบันคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ตามคดีหมายเลขดำที่ [redacted]

เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๗๒/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรและใบอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ต้องระงับการประกอบกิจการไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการดังกล่าวยังคงมีหน้าที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ตามมาตราการป้องกันและแก้ไขผลกระทบ

/สิ่งแวดล้อม...

^๑ รายงานการตรวจสอบการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [redacted] ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

สิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ว่าพื้นที่ประทานบัตรจะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดก็ตาม ซึ่งผู้ถูกร้องถือเป็นผู้ประกอบการที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งนี้ด้วย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า กรณีตามคำร้องผู้ร้องกล่าวอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนจากการขุดดินเพื่อเปิดหน้าดินในการทำเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้อง เนื่องจากก่อให้เกิดฝุ่นละอองใยหิน เหมม่า กลิ่นเหม็น เสียง และการสั่นสะเทือน อันส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนนั้น จึงประสงค์ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้มีการระงับการดำเนินการดังกล่าวของผู้ถูกร้อง แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า [REDACTED] ราษฎร [REDACTED] ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ได้ยื่นฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อศาลปกครองพิษณุโลก เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนประทานบัตรและระงับการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้อง ตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] และต่อมาศาลปกครองพิษณุโลกได้มีคำพิพากษาแล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีประเด็นแห่งคดีเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบกิจการและประสงค์ให้มีการระงับการดำเนินการที่เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ทองคำของผู้ถูกร้อง อันเป็นประเด็นเดียวกับคำร้องนี้ โดยปัจจุบันคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ดังนั้น จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่องหากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยยุติหรือเด็ดขาดแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๒ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวัส ติงสมิตร

นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์

นายสมณ พรหมรส

นางสาวอารีวรรณ จตุทอง

นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ

นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

